

Tez Özetleri

Hazırlayan: Yayın Kurulu

BÖLGESEL KALKINMANIN ARACI OLARAK SINIR ÖTESİ İŞBİRLİKLERİ: HOPA- BATUM ÖRNEĞİ

DURSUN, Defne

Yüksek Lisans, Kentsel Politika
Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim
Dalı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Melih
Pınarcıoğlu

Mayıs 2007, 332 sayfa

Tezin ana hedefi sınır-ötesi işbirliğinin geri kalmış sınır bölgelerinin yerel/bölgesel kalkınmasında bir araç olarak etkisini incelemektir. Tezin temel önermesi, yoğun ekonomik ilişkilerin her zaman sınır-ötesi işbirliklerinin kurulmasını sağlamadığı, bunun ancak sınır-ötesi aktörlerin katılımıyla beslenen destekleyici politikalarla geliştirilebileceğidir.

Bu çalışmanın kapsamı;

- sınır ve sınır ilişkileri ile ilgili teorik alandaki değişimi incelemek,
- sınır-ötesi işbirliklerini etkileyen önemli değişimleri ve küresel mekanizmalardaki çok seviyeli yönetim çerçevesinde belirlenen ağ ilişkileri yoluyla gerçekleşen dönüşümün etkilerini incelemek
- sınır-ötesi işbirliklerinin başarısını incelemek için çerçeve geliştirmek,
- sınır-ötesi işbirliklerinin gelişme dinamiklerini dünya ve Türkiye örnekleri çerçevesinde tartışmak,
- yeni bir model araştırmaktır.

Çalışma; yönetim, ekonomi, sosyal yapı gibi birbirine bağlı boyutları içeren teorilerden faydalanmaktadır. Bu teorik bakış açılarının yanında, sınır-ötesi işbirliklerinin yerel/bölgesel kalkınma için önemi Hopa-Batum sınır bölgesi örneği çerçevesinde vurgulanacaktır. Bu örneğin ele alınması Türkiye'nin sınır bölgeleri için sınır-ötesi işbirliklerinin yarattığı fırsatlar ve ortaya çıkan engellerinin belirlenmesi için bir çalışma olacaktır. Bu çalışma, teorik literatür

araştırması, mevcut literatür referanslı farklı dünya örnekleri ile gelişimi gazete arşivleri ve yasal düzenlemelerle takip edilen Türkiye sınır bölgelerinin karşılaştırmalı analizlerinin yapılması ve derinlemesine görüşmelerle tamamlanan alan araştırmaları yoluyla geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınır, sınır-ötesi işbirliği, yönetim, ekonomik entegrasyon, sınır halkı, karşılıklı bağımlılık, simetrik/asimetrik ilişkiler

KAMUSAL MEKÂNDAN POLİTİK MÜCADELE: KIZILAY MEYDANI ÖRNEĞİ

İLKAY, Yasemin

Yüksek Lisans, Kentsel Politika
Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim
Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Şinasi Aksoy
Aralık, 2007, 282 sayfa

1980 sonrası Türkiye'de gerek toplumsal muhalefetin niteliği, gerekse önemli politik mekânlar olagelmış kamusal mekânların anlam, işlev ve mekânsal formunun dönüştüğü gözlenmektedir. 1960'larda DP karşıtı politik mücadelenin öncelikli mekânlarından biri olmuş Kızılay Meydanı, yapılan düzenlemeler ve yasal yaptırımlarla, toplumsal muhalefetin bir sahnesi olmaktan çıkarılmak istenmiştir. Kızılay Meydanı, bir yandan yasal düzenlemelerle resmi olarak gösterilere kapatılmış; ancak diğer yandan simgesel olarak 'politik bir sahne' olma anlamını korumuştur. Ancak, özellikle 1980 sonrasında, yerel yönetimin mekânsal düzenleme girişimleriyle bir kavşak haline aldığı gözlenmiştir. Ulus devletinin mekânsal bir projesi olarak 1925'te kurgulanıp, tasarlandığı dönemden bu yana, ekonomik, sosyal ve politik örüntü bağlamında değişen aktör, çatışma ve mücadelelerle birlikte Kızılay Meydanı'nın (tarihsel) anlam, (kentsel) işlev ve (mekânsal) formunun da dönem dönem dönüştüğü gözlenmiştir. Bu dönüşüm politik

mücadele üzerinden gerçekleşmektedir. Toplumsal muhalefetin yükseldiği 1960-80 yılları arasında mekânın bu üç boyutunun (anlam, işlev ve form) ve üç boyut üzerindeki çatışmanın, farklı aktör ve hareketlerle, Kızılay Meydanı'nın kurgulandığı ulus devletinin kurulum sürecindeki anlam, işlev ve formdan farklılaştığı gözlenmiştir. 1980 sonrasında ise ekonomik ve politik yeniden yapılanmayla kent merkezlerinin yaşadığı ekonomik çöküntüleşmeden Kızılay Meydanı'nın da etkilendiği gözlenmiştir. Ancak meydanın politik niteliği dönüşerek önemini korumuştur. Bu çalışmada Kızılay Meydanı üzerindeki politik mücadelenin, bu üç boyutuyla nasıl bir dönüşüm geçirdiği irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: kamusal mekân, sosyal hareketler, çelişki/çatışma, (tarihsel) anlam, (kentsel) işlev, (mekânsal) form, Ankara, Kızılay Meydanı

YEREL KURUMSAL KAPASİTE VE ERKİN DESANTRALİZASYONU

ERKAN, Gökhan Hüseyin

Yüksek Lisans, Kentsel Politika
Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim
Dalı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. H. Tark Şengül
Aralık 2006, 155 sayfa

Bu tezin amacı desantralizasyon projelerinin başarısı ve yerel kapasite arasındaki ilişkiyi Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden araştırmaktır. Türkiye'deki Yerel Yönetim Reformu, hizmetlerin sağlanmasında yerel otoritelerin, merkezi yönetime kıyasla daha verimli ve katılımcı olduğu tartışmasına dayanmaktadır. Bu tez ise, söz konusu tartışmanın, yerelde, yüklenen yetki ve sorumlulukları taşıyabilecek ve gerekli katılımcı çerçeveyi sağlayabilecek güçte bir kurumsal ve toplumsal kapasitenin var olduğu durumlar için geçerli olduğunu savunmaktadır. Bu konular Türkiye'nin en az gelişmiş bölgelerinden birinde yer alan (Güneydoğu Anadolu Bölgesi) Diyarbakır

Büyükşehir Belediyesi'ne referansla araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: yerel ölçek, yerel yönetim, kurumsal kapasite

TÜRK KAMU YÖNETİMİ SİSTEMİNDEKİ YENİ İL KURULMASI UYGULAMASINA ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

AKTAN, Ali Şahin

Yüksek Lisans, Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. A. Şinasi Aksoy
Aralık 2006, 158 sayfa

Ülkemizde, merkezi idare kuruluşundan biri olarak yeni illerin kurulması, Anayasa'da ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nda belirtilen hükümlere bağlanmıştır. Mevzuattaki bu hükümlerin yetersizliği ve objektif kriterlere dayanmadığı tartışılmalı bir konudur. Öte yandan, idari coğrafyamızda, il sayısı 1946 yılında çok partili dönemden sonra artmaya başlamış ve bu artış 1980'lerden sonra ivme kazanmıştır. Bu tezin amacı, illerin kurulma gerekçelerini ortaya koyarak, bunların mevzuata uygun kurulup kurulmadığı veya politik sebeplerle mi il yapıldığı araştırılacaktır. Bu bağlamda, tez kapsamında alan çalışması olarak, 1980'den sonra kurulmuş olan 14 adet ilimiz incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İl, İl Kademesi/Sistemi

KORUMA ETKİNLİKLERİ İÇİNDE FİNANSMAN ARAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ŞAHİN, Evrim

Yüksek Lisans, Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Melih Ersoy
Aralık 2006, 163 sayfa

Türkiye'de tasınmaz kültür varlıklarının korunması, ilgili yasa ve yönetmelikler doğrultusunda gerçekleştirilen tescille

mümkün olmaktadır. Bu yasal belgeleme tescillenmiş tasınmazların imar haklarını kısıtlamaktadır. Tasınmaz sahibi tasınmazı üzerindeki imar haklarını kaybederken aynı zamanda yapının bakım, onarım ve restorasyonu konusunda da sorumlu kılınmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Türkiye'de tasınmaz kültür varlıklarının restorasyonu için finansal destek sağlayan araçların başarılarını ve eksiklerini incelemek, son yasal düzenlemelerle yürürlüğe giren yeni araçların olası katkılarını araştırmak ve yeni finansman araçları için öneriler getirirken mevcut araçların güçlendirilmesi amacıyla politikalar üretmektir.

Anahtar Kelimeler: Koruma, tasınmaz kültür varlığı, finansman araçları

TÜRKİYE'DE KONUT FİNANSMANI: TİCARİ BANKALARCA VERİLEN KONUT KREDİLERİNİN ROLÜ

AYDIN, Sadiye

Yüksek Lisans, Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Bölümü

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. H. Tarık Şengül
Aralık 2006, 158 sayfa

1980'lerle birlikte, ekonomik ve finansal deregülasyon politikalarının sonucu olarak birçok ülkede konut finansman sistemleri büyük dönüşümler geçirmiş ve piyasa-odaklı hale gelmiştir. Yakın geçmişte, Türkiye'de, ticari bankalar tarafından verilen konut kredileri için ikincil pazar oluşturulması yoluyla konut finansmanının sermaye piyasalarına eklenmesi girişimi olarak değerlendirilebilecek bir kanun taslağı parlamentoya sunulmuştur. Bu tezde, Türkiye'de konut finansmanında ticari bankalar tarafından verilen konut kredilerinin rolünün değerlendirilmesi, beklenen yasal düzenlemenin konut kredisi alanlar ve verenler açısından değerlendirilmesi ve konut finansmanındaki küresel trendler çerçevesinde bu tasarının ticari bankalar, konut kredileri ve kredi alanlar için muhtemel etkilerinin tartışılması amaçlanmıştır. Bu amaçlarla, ticari bankalar tarafından verilen konut kredileri dosyaları incelenmiş ve ticari bankalar, Sermaye Piyasası Kurulu ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'ndan görüşmecilerle derinlemesine mülakatlar yapılmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de ticari bankalar tarafından verilen konut kredilerinin konut finansmanındaki rolünün çok sınırlı olduğu ve sadece üst gelir grubunun bu kredilere ulaşabildiği anlaşılmıştır. Ayrıca, kanun taslağındaki konut finansman tasarısının tümüyle piyasa-odaklı olduğu ve orta ve üst gelir gruplarını hedeflediği çok açıktır. Diğer taraftan, Türkiye'de konut sorunu en dramatik biçimde alt orta ve alt gelir grupları tarafından yaşanıldığından böyle bir politika yönelimi oldukça problemli ve çelişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Konut Finansmanı, Konut Kredileri, Ticari Bankalar, Birincil Piyasa, İkincil Piyasa

YEREL DÜZEYDE SİYASETİN RADİKALLEŞMESİ: 1970'LERİN SONUNA DOĞRU FATSA ÖRNEĞİ

TÜRKMEN, Hade

Yüksek Lisans, Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. H. Tarık Şengül
Aralık 2006, 164 sayfa

Kent mekanı çatışan çıkarların alanıdır. Temsiliyetin kurumsallaşmış kanallarında, sömürülen ve baskı altındaki grupların seslerinin kaybolması nedeniyle, bu kesimler kentsel mekanda nadiren kimliklerini ifade şansını yakalarlar. Öte yandan, yerelle sınırlanmış grupların da kentin anlamını ve iktidar yapısını değiştirme şansı yoktur. 1970lerde kentsel toplumsal hareketler, baskın güç ilişkileriyle mücadele edebilecek ve yeni bir kent anlamı yaratabilecek alternatif bir çıkar temsiliyeti biçimi olarak görüldüler. Fakat bu tür hareketler, bir ölçüde de yerel formları dolayısıyla, baskın kentsel sisteme meydan okumalarında başarılı olamadılar. 1970ler Türkiye'de kentsel alanlar da dahil olmak üzere siyasal yaşamın radikallesmesine tanık oldu. Yeni Belediyecilik ve radikal gençlik hareketleri tarafından desteklenen Gecekondu Hareketleri gibi hareketlenmeler o dönemde ortaya çıkan radikallesmenin örnekleriydi. 1970lerin sonunda, küçük bir Karadeniz kenti olan Fatsa, ara seçimlerde radikal sol kanattan bir hareketin

belediyeyi kontrol altına almasıyla birlikte, radikal bir dönüşümün içine girdi. Merkez siyasi partilerin belediye'deki uzun süreli hakimiyetlerinden sonra kendini devrimci olarak adlandıran bir hareketin çıkardığı bağımsız adayıyla seçimleri kazandı ve Fatsa Belediyesinde iktidara geldi. Böyle bir durumun gerçekleşmesi mümkün olduysa bunda sürecin içerisine dahil olan ileri gelen yerel aktörlerin önemli bir yeri vardır. Diğer bir deyişle, etkili yerel aktörlerle başarılı bir şekilde eklenmiş olan ulusal düzeydeki bir devrimci hareket, belirli bir belediyede yerel aktörleri iktidara getirerek özel bir durum yaratmıştır. Bu değişimi yeni belediye politikaları ve katılımcı mekanizmaların ortaya çıkışı izlemiştir. Sorunların belirlenmesinde ve çözümlenmesinde yerel halkın katılımı yeni yönetim tarafından ana unsur olarak görülmüştür. Bu tez, kentsel politikaların radikalleşmesinin bir örneği olarak Fatsa deneyiminin yüksel ve düşüşünü yerel politikaların kavramsal özelliklerine bağlayarak incelemektedir. Fatsa deneyimi anlatılırken sadece ulusal kavramsal özelliklere ya da yerel aktörlerin statüleri gibi yerel özgün koşullara bakmanın yeterli olmayacağı iddia edilmektedir. Tatminkar bir yaklaşım, hem yerel özgün koşulları hem de ulusal düzeydeki kavramsal özellikleri sentezleyen bir çerçeve içinde ele almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Toplumsal Hareketler, Yerel Devlet, Sol Kanat Belediyeler

KONUT SINIFLARI YAKLASIMININ ELESTIRISI: SENTEPE- ANKARA ÖRNEĞİ

ÖZCAN, Pınar

**Yüksek Lisans, Kentsel Politika
Planlaması ve Yerel Yönetimler Bölümü
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. H. Tark Şengül
Ocak 2005, 198 sayfa**

Bu çalışma, mekansal tabakalaşma olgusunun kentlerin toplumsal yapısı üzerindeki etkilerini açıklamak üzere geliştirilmiş Weberci bir analiz biçimi olan konut sınıfları yaklaşımının temel varsayımlarının geçerliliğini, bir alan çalışmasına dayanarak ampirik bir düzlemde incelemektedir. Bu yaklaşıma göre konut, toplumdaki farklı gruplar arasında rekabete konu olan kıt bir kaynaktır ve bu grupların arzu edilen konut türlerine erisebilmek için verdikleri mücadeleler, kentsel toplumsal süreçlerin temelini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, oturlan konut tipinin, bireylerin toplumsal tabakalaşma sistemindeki konumları üzerinde gözle görünür bir etkiye bulunduğu ve yaşam sanslarının da erisebildikleri konut tipi ve yeriyle sınırlı olduğu varsayılmaktadır. Konut sınıfları yaklaşımını önerdiği çözümlene biçiminin, Türkiye'de yapılan kent çalışmalarında da belli bir etkisinin olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda, erisilen konut tiplerindeki

ve yasama alanlarındaki farklılıkların, orada yaşayan toplumsal grupların yaşam sanslarını önemli ölçüde etkilediği varsayılmaktadır. Benzer biçimde, apartman ve gecekondular, farklı toplumsal kesimlerin kentle kurdukları ilişkileri temsil eden iki kavram olarak kullanılmakta ve bunların aynı zamanda iki farklı toplumsal çevre ya da yaşam çevresi oluşturdukları düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışma, konut sınıfları yaklaşımının temel varsayımlarını ampirik bir düzlemde incelemenin yanı sıra, bu yaklaşımın temel varsayımlarıyla ortaklaştıkları ölçüde Türkiye'de yapılan çalışmalarda kullanılan analiz biçimlerini de, gecekondunun yaşadığı dönüşümler çerçevesinde sorgulama niteliği taşımaktadır. Bu çalışmada, alan çalışmasından elde edilen bulgular ışığında, konut sahipliğinden kaynaklanan mekansal tabakalaşmanın, emek piyasası temelinde oluşan toplumsal bölünmelerle paralellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, gecekondunun ve gecekondular alanlarındaki dönüşüm süreci sonucunda ortaya çıktığı biçimiyle apartmanın, birbirine karşı toplumsal ilişki biçimlerini temsil eden ve dolayısıyla birbirinden kesin çizgilerle ayrılan farklı toplumsal çevrelere ya da yaşam çevrelerine işaret etmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mekansal Tabakalaşma, Konut Sınıfları, Gecekondular